

Program wychowawczo-profilaktyczny
IX Liceum Ogólnokształcącego im. Klementyny Hoffmanowej w Warszawie

*Program uchwalony w dniu **16 września 2026 r.** przez Radę Rodziców w porozumieniu z Radą Pedagogiczną na podstawie art. 26 oraz art. 84 ust. 2 pkt 1 i ust. 3 ustawy Prawo oświatowe (Dz.U. 2026 poz. 820 z późn. zm.).*

SPIS TREŚCI

- I. Podstawy prawne programu
- II. Wstęp
- III. Cele programu wychowawczo-profilaktycznego
- IV. Zadania związane z realizacją poszczególnych celów programu w obszarze wychowawczym
- V. Diagnoza problemów środowiska IX LO
- VI. Zadania związane z realizacją poszczególnych celów programu w obszarze profilaktycznym
- VII. Profilaktyka pierwszo- i drugorzędowa
- VIII. Obowiązki osób odpowiedzialnych za realizację zadań profilaktycznych
- IX. Procedury pomocowe i interwencyjne
- X. Instytucje wspierające szkołę w działaniach profilaktycznych.
- XI. Wykaz placówek udzielających pomocy osobom z problemami rodzinnymi i emocjonalnymi
- XII. Ewaluacja programu

I. PODSTAWY PRAWNE PROGRAMU

1. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. z 1997 r. nr 78, poz. 483).
2. Konwencja o Prawach Dziecka z dnia 20 listopada 1989 r. (Dz. U. z 1991 r. nr 120, poz. 526).
3. Ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz.U. z 2025 r. poz. 881).
4. Ustawa z dnia 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe (Dz.U. 2025 poz. 1043).
5. Ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (Dz.U. 2024 poz. 917).
6. Ustawa z dnia 9 listopada 1995 r. o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych (Dz.U. 2024 r. poz. 1162 ze zm.).
7. Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz.U. 2023 poz. 2151).
8. Ustawa z dnia 24 kwietnia 1997 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz.U. 2023 poz. 1939).
9. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 21 maja 2001 r. w sprawie ramowych statutow publicznego przedszkola oraz publicznych szkół (Dz. U. 2001 Nr 61, poz. 624 ze zm.).
10. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 27 sierpnia 2012 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół (Dz. U. 2012 poz. 977 ze zm.).
11. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 9 sierpnia 2017 r. w sprawie zasad organizacji i udzielania pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach (Dz.U. 2023 poz. 1798).
12. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 1 lutego 2013 r. w sprawie szczegółowych zasad działania publicznych poradni psychologiczno-pedagogicznych, w tym publicznych poradni specjalistycznych (Dz. U. 2023 poz. 2499).
13. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 18 sierpnia 2015 r. w sprawie zakresu i form prowadzenia w szkołach i placówkach systemu oświaty działalności wychowawczej, edukacyjnej, informacyjnej i profilaktycznej w celu przeciwdziałania narkomanii (Dz.U. 2020 poz. 1449).

14. Statut IX Liceum Ogólnokształcącego im. Klementyny Hoffmanowej w Warszawie.
15. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 17 lipca 2026 r. w sprawie sposobu nauczania szkolnego oraz zakresu treści dotyczących wiedzy o życiu seksualnym człowieka, o zasadach świadomego i odpowiedzialnego rodzicielstwa, o wartości rodziny, życia w fazie prenatalnej oraz metodach i środkach świadomej prokreacji zawartych w podstawie programowej kształcenia ogólnego
16. Rozporządzenie Ministra Edukacji z 8 lipca 2026 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie podstawy programowej kształcenia ogólnego dla liceum ogólnokształcącego, technikum oraz branżowej szkoły II stopnia (Dz.U. z 2026 r. poz. 947).

II. WSTĘP

Misją naszej szkoły jest kształcenie i wychowanie, służące rozwijaniu u młodzieży poczucia odpowiedzialności, miłości ojczyzny, przy jednoczesnym otwarciu się na wartości różnorodnych kultur świata. Szkoła promuje zdrowy, subiektywnie satysfakcjonujący, a zarazem społecznie akceptowalny tryb życia. Oddziaływania wychowawczo-profilaktyczne przygotowują ucznia/uczennicę – późniejszego absolwenta/absolwentkę – do wypełniania obowiązków rodzinnych i obywatelskich w oparciu o zasady solidarności, demokracji, tolerancji, uczciwości, sprawiedliwości i wolności.

Obiektem niniejszego programu jest całe środowisko szkolne IX LO. Program harmonizuje z podstawą programową przedmiotów nauczania, działaniami edukacyjnymi, godzinami do dyspozycji wychowawcy, zajęciami pozalekcyjnymi, innymi formami zajęć (projekty, wyjazdy, wyjścia na wystawy, wykłady, zajęcia pozaszkolne itd.).

Niniejszy program oparty jest na diagnozie środowiska szkolnego IX Liceum Ogólnokształcącego. Rozpoznanie sytuacji wychowawczej i diagnoza występujących oraz potencjalnych problemów tego środowiska zostały sformułowane na podstawie:

- a) ankiety dla rodziców, uczniów i nauczycieli oraz analizy dokumentacji szkolnej,
- b) obserwacji środowiska szkolnego i pozaszkolnego uczniów,
- c) rozmów z wychowawcami i nauczycielami,
- d) analizy dokumentacji specjalistycznej (pedagogów, psychologów),
- e) treści i przebiegu konsultacji z rodzicami i instytucjami wspierającymi proces wychowania,
- f) literatury przedmiotu dotyczącej okresu adolescencji.

REALIZACJA PODSTAWOWYCH KIERUNKÓW POLITYKI OŚWIATOWEJ PAŃSTWA W ROKU SZKOLNYM 2026/2027

Program wychowawczo-profilaktyczny IX Liceum Ogólnokształcącego im. Klementyny Hoffmanowej w Warszawie uwzględnia podstawowe kierunki realizacji polityki oświatowej państwa na rok szkolny 2026/2027.

Istotnym kierunkiem działań jest budowanie odporności społecznej uczniów poprzez kształtowanie postaw patriotycznych, obywatelskich i prospołecznych oraz odpowiedzialności za bezpieczeństwo własne i innych. Szkoła rozwija umiejętność współpracy, wzajemnego wsparcia, reagowania na sytuacje zagrożenia, odpowiedzialnego podejmowania decyzji oraz aktywnego uczestnictwa w życiu społeczności szkolnej i lokalnej.

Program uwzględnia również edukację zdrowotną, w tym promowanie zdrowego stylu życia, aktywności ruchowej oraz przygotowanie uczniów do odpowiedzialnych zachowań prozdrowotnych i udzielania pierwszej pomocy. Działania wychowawcze i profilaktyczne wspierają także dobrostan psychiczny uczniów oraz rozwijanie umiejętności dbania o zdrowie fizyczne i psychiczne.

Ważnym obszarem realizacji programu jest promowanie higieny cyfrowej i aktywności off-line. Szkoła rozwija umiejętności bezpiecznego poruszania się w sieci, krytycznego myślenia i oceny wiarygodności informacji, odpowiedzialnego korzystania ze sztucznej inteligencji oraz innych technologii cyfrowych. Podejmowane są również działania służące zachowaniu równowagi pomiędzy aktywnością w świecie cyfrowym i bezpośrednimi relacjami społecznymi oraz wykorzystywaniu funkcjonalności i zasobów Zintegrowanej Platformy Edukacyjnej.

Program zakłada systematyczne rozpoznawanie potrzeb dzieci i młodzieży z wykorzystaniem oceny ich funkcjonowania w środowisku szkolnym. Szkoła podejmuje działania na rzecz dostosowania wsparcia do indywidualnych potrzeb rozwojowych i edukacyjnych uczniów oraz wzmacnia współpracę z rodzicami w procesie edukacji, wychowania i udzielania pomocy psychologiczno-pedagogicznej, w celu zapewnienia spójności i skuteczności wsparcia.

Szczególne miejsce zajmuje profilaktyka uzależnień behawioralnych i przeciwdziałanie przemocy rówieśniczej, w tym cyberprzemocy. Działania szkoły ukierunkowane są na rozwijanie kompetencji społeczno-emocjonalnych, wzmacnianie zdrowia psychicznego uczniów, wczesne rozpoznawanie sytuacji kryzysowych oraz udzielanie pomocy i wsparcia uczniom doświadczającym trudności.

Program wspiera również podejmowanie przez uczniów świadomych decyzji edukacyjno-zawodowych, ze szczególnym uwzględnieniem doradztwa zawodowego. Uczniowie są wspierani w poznawaniu własnych predyspozycji, zainteresowań i możliwości, planowaniu dalszego kształcenia i kariery zawodowej oraz poznawaniu aktualnej oferty edukacyjnej i rynku pracy.

Realizacja programu służy także wspieraniu ciekawości i aktywności poznawczej uczniów poprzez promowanie kształcenia interdyscyplinarnego, pracy projektowej, metod aktywizujących oraz wykorzystywanie oceniania kształtującego i informacji zwrotnej w pracy z uczniem. Działania te mają wspierać samodzielne myślenie, rozwijanie zainteresowań, umiejętność współpracy oraz aktywne i odpowiedzialne uczestnictwo uczniów w procesie uczenia się.

III. CELE PROGRAMU WYCHOWAWCZO-PROFILAKTYCZNEGO

III.1. W obszarze wychowania:

- a) Rozwój ucznia/ucznicy ukierunkowany na przygotowanie do aktywnej i odpowiedzialnej obecności w życiu, kształtowanie postaw uczciwości, sumienności i pracowitości.
- b) Kształtowanie postaw patriotycznych, rozwijanie tożsamości narodowej, pielęgnowanie polskiej tradycji, osiągnięć nauki i kultury.
- c) Poszerzanie i pogłębianie znajomości kontekstów kultury europejskiej i światowej, promowanie wartości uniwersalnych.
- d) Kształtowanie umiejętności dojrzałego i świadomego podejmowania decyzji, dokonywania wyborów społecznych. Zdobywanie doświadczeń współistnienia i współdziałania w grupie rówieśniczej. Integracja zespołów klasowych i całej społeczności szkolnej; współpraca z rodziną ucznia/ucznicy.
- e) Kształtowanie i promowanie postawy samodzielności, samostanowienia i świadomości prawnej.
- f) Kształtowanie odpowiedzialnych postaw wobec korzystania z urządzeń cyfrowych.
- g) Opieka wychowawcza uwzględniająca potrzeby uczniów w trudnych sytuacjach życiowych oraz o specyficznych potrzebach edukacyjnych.
- h) promowanie zdrowego stylu życia,
- i) wyposażenie uczniów w umiejętności samodzielnego zdobywania oraz krytycznego selekcjonowania wiedzy i posługiwania się nią, świadomego korzystania ze współczesnych środków przekazu, rozwijania zainteresowań i uzdolnień,
- j) przygotowanie uczniów do wyboru zawodu i drogi dalszego kształcenia.

III.2. W obszarze profilaktyki:

- a) promocja zdrowia i zapobieganie zagrożeniom związanym z niezdrowym stylem życia,
- b) uświadamianie uczniom niebezpieczeństw związanych z zachowaniami ryzykownymi, w tym z używaniem substancji uzależniających i/lub zmieniających świadomość, autoagresją, konsekwencjami zaniedbywania potrzeb osobistych (np. potrzeby odpoczynku, opieki, bliskiego kontaktu z ludźmi),
- c) zapewnienie w szkole bezpiecznego środowiska do nauki i rozwoju,

- d) identyfikowanie i osłabianie czynników ryzyka,
- e) przeciwdziałanie przemocy, ze szczególnym uwzględnieniem przemocy psychicznej, a także cyberprzemocy,
- f) zapobieganie uzależnieniom,
- g) diagnozowanie nowych zagrożeń – także w przestrzeni wirtualnej,
- h) przygotowanie do konstruktywnego radzenia sobie z wymogami współczesnego świata,
- i) budzenie zainteresowań i odpowiedzialności uczniów kwestiami związanymi z ochroną środowiska naturalnego.

IV. ZADANIA ZWIĄZANE Z REALIZACJĄ POSZCZEGÓLNYCH CELÓW PROGRAMU W OBSZARZE WYCHOWAWCZYM¹:

IV.1. Rozwój ucznia/ucznicy ukierunkowany na przygotowanie do aktywnej i odpowiedzialnej obecności w życiu. Kształtowanie postaw uczciwości, sumienności i pracowitości.

- a. Zapoznanie uczniów ze statutem, z regulaminami: szkoły, biblioteki, wyjść i wycieczek, harmonogramem dni, w których obowiązuje strój galowy i innymi.
- b. Konsekwentne i spójne przestrzeganie regulaminu w zakresie frekwencji, obowiązków i praw ucznia/ucznicy, omawianie z uczniami zagadnień dotyczących kultury osobistej, kultury języka.
- c. Zapoznanie uczniów i ich rodziców z wewnątrzszkolnym systemem oceniania i przestrzeganie go w toku nauki szkolnej; systematyczne i sprawiedliwe ocenianie uczniów. Wprowadzenie elementów oceniania kształtującego.
- d. Realizowanie przez uczniów projektów edukacyjnych i projektów klasowych, włączanie uczniów w akcje charytatywne.
- e. Budowanie przyjaznego klimatu w klasie i w całej szkole.
- f. Realizacja przyjętych w programie wartości i norm społecznych, promowanie sumienności, uczciwości, odpowiedzialności, pracowitości. Piętnowanie nieuczciwości, oszustwa, kłamstwa.
- g. Premiowanie dojrzałych i świadomych decyzji, wsparcie w dokonywaniu wyborów uwzględniających ich konsekwencje dla ucznia/ucznicy i jego otoczenia.
- h. Edukacja w zakresie korzystania ze współczesnych środków przekazu, selekcji informacji, umiejętności ich przetwarzania i zastosowania.
- i. Organizowanie pomocy koleżeńskiej i pomocy ze strony nauczycieli dla uczniów znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej i/lub mających problemy z nauką.
- j. Zachęcanie uczniów do udziału w konkursach przedmiotowych, sportowych i innych konkursach, przeglądach, festiwalach itp.

¹ Zadania odnoszące się do obszaru profilaktyki zostały sformułowane na podstawie corocznej diagnozy w zakresie występujących w środowisku szkolnym potrzeb rozwojowych uczniów, w tym czynników chroniących i czynników ryzyka, ze szczególnym uwzględnieniem zagrożeń związanych z używaniem substancji psychotropowych, środków zastępczych oraz nowych substancji psychoaktywnych i jako takie omówione są w dalszej części opracowania.

- k. Zachęcanie uczniów do dbania o swój rozwój fizyczny i właściwą kondycję przez promowanie aktywnych form wypoczynku, w tym udział uczniów w dodatkowych zajęciach sportowych.
- l. Nagradzanie za wysokie wyniki w nauce i za osiągnięcia sportowe oraz artystyczne.
- m. Prezentacja na forum szkoły sukcesów uczniów w olimpiadach i konkursach przedmiotowych, osiągnięć sportowych i artystycznych; prezentacja pozaszkolnych osiągnięć uczniów.

IV.2. Wyrabianie postaw patriotycznych, rozwijanie tożsamości narodowej, pielęgnowanie tradycji narodowych i lokalnych, osiągnięć polskiej nauki i kultury.

- a. Organizowanie imprez: Dnia Patrona Szkoły i promocji szkoły – dzień otwarty dla kandydatów i ich rodziców, upamiętnianie rocznic wydarzeń historycznych, prezentowanie polskich osiągnięć technicznych i naukowych, informowanie o aktualnych wydarzeniach kulturalnych.
- b. Udział młodzieży w projektach prezentujących postaci wielkich Polaków, bohaterów, osób godnych naśladowania.
- c. Obchody świąt narodowych.
- d. Kultywowanie znajomości historii i tradycji szkoły, oddawanie honorów sztandarowi szkolnemu.
- e. Włączanie emerytowanych pracowników szkoły w jej bieżącą działalność (np. poprzez zaproszenia do udziału w uroczystościach szkolnych).
- f. Przygotowywanie informacji o wydarzeniach kulturalnych w Warszawie, nowościach wydawniczych, teatralnych, filmowych oraz udział w imprezach kulturalnych (m.in. zajęcia w muzeach, wystawy, imprezy okolicznościowe, przedstawienia teatralne, koncerty).
- g. Odwiedzanie i organizowanie wycieczek/lekcji tematycznych w miejscach pamięci narodowej (muzea, cmentarze, zabytki).
- h. Współpraca z instytucjami i partnerami zewnętrznymi.

IV.3. Poszerzanie i pogłębianie znajomości kontekstów kultury europejskiej i światowej, promowanie wartości uniwersalnych. Kształtowanie postawy otwartości wobec odmienności kulturowej.

- a. Podkreślanie przynależności Polski do wspólnoty krajów europejskich, kształtowanie europejskiej tożsamości młodzieży.
- b. Organizowanie wycieczek zagranicznych uwzględniających edukację w zakresie historii, kultury i obyczaju odwiedzanych miejsc.

- c. Organizowanie imprez (oraz udział w imprezach zewnętrznych) poświęconych poznawaniu innych krajów i kultur.
- d. Działania wspierające wobec osób reprezentujących odmienności etniczne, kulturowe, religijne, inne.

IV.4. Kształtowanie umiejętności dojrzałego i świadomego podejmowania decyzji, dokonywania wyborów społecznych. Zdobywanie doświadczeń współistnienia i współdziałania w grupie rówieśniczej. Integracja zespołów klasowych i całej społeczności szkolnej. Współpraca z rodziną ucznia/uczennicy.

- a. **Troska o integrację w zespołach klasowych, wzajemne wspieranie się uczniów, pomoc w trudnościach, dostrzeganie sukcesów poszczególnych osób.**
- b. Organizacja zajęć integracyjnych, zwłaszcza dla klas pierwszych.
- c. Organizacja imprez szkolnych i klasowych.
- d. Realizacja projektów edukacyjnych i projektów klasowych.
- e. Współorganizacja akcji samorządu uczniowskiego, imprezy sportowe (np. turnieje sportowe, festiwal teatralny, dzień otwarty dla kandydatów i ich rodziców, święto szkoły, dzień sportu itp.).
- f. Organizacja spotkań klasowych i ogólnoszkolnych z okazji świąt państwowych i kościelnych.
- g. Wspieranie pomocy koleżeńskiej w klasach i między poziomami klas.
- h. Organizacja wycieczek klasowych: turystycznych i edukacyjnych.
- i. Organizacja zimowych obozów sportowych.
- j. Podejmowania debat, rozmów na tematy ważne społecznie.

IV.5. Kształtowanie i promowanie postawy samodzielności, samostanowienia i świadomości prawnej.

- a. Stwarzanie możliwości do samodzielnego działania uczniów na rzecz własnego rozwoju, klasy, szkoły i środowiska lokalnego. Wspieranie ich w realizacji tych zadań. Zachęcanie do podejmowania inicjatyw uczniowskich.
- b. Kształtowanie odpowiedzialności uczniów za własną naukę (np. uzupełnianie wiadomości w razie nieobecności na lekcji).
- c. Współpraca z samorządami klasowymi.
- d. Zaangażowanie w pracę Samorządu Uczniowskiego szkoły.
- e. Przygotowanie uczniów do wyborów samorządów klasowych i samorządu szkolnego.

- f. Udział uczniów w prawyborach.
- g. Stworzenie uczniom warunków do wyrażania opinii dotyczących regulaminu szkolnego, zmian w Statucie, programie wychowawczo-profilaktycznym.
- h. Stworzenie systemu wdrażania wniosków uczniów dotyczących propozycji funkcjonowania szkoły.
- i. Współorganizowanie dni otwartych dla kandydatów i ich rodziców.
- j. Organizacja działalności kulturalnej, rozrywkowej i sportowej.
- k. Prowadzenie radiowęzła szkolnego.
- l. Promowanie postawy gotowości do poznawania prawa, szacunku wobec niego i przestrzegania go.
- m. Edukacja w zakresie odpowiedzialności prawnej nieletnich oraz dorosłych ze szczególnym uwzględnieniem kwestii posiadania/używania środków zmieniających świadomość, niszczenia mienia i innych spraw wynikających z bieżących problemów młodzieży.
- n. Edukacja prawna dotycząca zjawisk ochrony dziecka przed przemocą, okrucieństwem, wyzyskiem i demoralizacją; analiza i ocena zagrożenia przestępstwami takimi jak handel ludźmi i prostytucja (nieletnich).
- o. Edukacja w zakresie podstaw prawa autorskiego z uwzględnieniem aktywności młodzieży w Internecie.
- p. Edukacja w zakresie bezpiecznego korzystania z urządzeń mających dostęp do Internetu oraz portali społecznościowych. Kształtowanie postawy świadomego i odpowiedzialnego użytkownika Internetu.

IV.6. Kształtowanie odpowiedzialnych postaw wobec korzystania z urządzeń cyfrowych.

W odpowiedzi na zdiagnozowane trudności uczniów w zakresie odpowiedzialnego korzystania z telefonów komórkowych, szkoła podejmuje działania wspierające rozwój higieny cyfrowej i koncentracji na procesie nauki:

- a. Edukacja w zakresie higieny cyfrowej – prowadzenie zajęć wychowawczych i profilaktycznych dotyczących wpływu nadmiernego korzystania z telefonów na koncentrację, relacje społeczne i dobrostan psychiczny.
- b. Organizacja przestrzeni sprzyjającej skupieniu – w każdej klasie wyznaczone zostaną miejsca, w których uczniowie odkładają na prośbę nauczyciela telefony po wejściu na lekcję.
- c. Wykorzystanie telefonów w celach edukacyjnych – uczniowie mogą korzystać z telefonów podczas lekcji wyłącznie na wyraźną prośbę nauczyciela, jeśli wymaga tego realizacja celów dydaktycznych.
- d. Budowanie świadomości i odpowiedzialności – nauczyciel przypomina uczniom o obowiązującej zasadzie odkładania telefonów oraz jej celu, jakim jest stworzenie warunków sprzyjających nauce i koncentracji.

- e. Monitorowanie i ewaluacja – prowadzenie rozmów z uczniami i nauczycielami na temat funkcjonowania zasad oraz ich wpływu na jakość pracy na lekcji.
- f. Powiązanie z oceną zachowania – stosowanie się do zasad dotyczących korzystania z telefonów komórkowych będzie uwzględniane przy ocenie zachowania ucznia.

IV.7. Opieka wychowawcza nad uczniami uwzględniająca potrzeby uczniów znajdujących się w trudnych sytuacjach życiowych oraz tych ze specyficznymi potrzebami edukacyjnymi.

- a. Wychowawca stara się poznać sytuację materialną i rodzinną uczniów.
- b. Analiza dostarczonych do szkoły orzeczeń i opinii pedagogicznych, psychologicznych oraz zaświadczeń lekarskich.
- c. Opieka psychologiczno-pedagogiczna nad uczniami ze specyficznymi potrzebami edukacyjnymi, potrzebującymi kształcenia specjalnego, doświadczającymi zaburzeń psychicznych. Dostosowanie wymagań edukacyjnych i form pracy do zaleceń poradni psychologiczno-pedagogicznej, lekarzy i terapeutów. Ścisła współpraca z rodzicami, m.in. zachęcanie ich do informowania wychowawcy i nauczycieli uczących o aktualnej kondycji psychicznej ucznia/uczennicy.
- d. Analiza kart zdrowia uczniów dostarczonych do szkoły.
- e. Zebrania z rodzicami uczniów – omawianie spraw klasowych, możliwość konsultacji z nauczycielem.
- f. Rozwiązywanie sytuacji konfliktowych, negocjacje, mediacje.
- g. Ankiety dotyczące pracy szkoły.
- h. Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu osób o szczególnych potrzebach edukacyjnych i obciążonych problemami zdrowotnymi.
- i. Integracja ze środowiskiem lokalnym.
- j. Preorientacja zawodowa.

IV.8. Promowanie zdrowego stylu życia.

- a. Spotkania Rady Pedagogicznej: rozpoznawanie zagrożeń dotyczących możliwości wystąpienia zaburzeń psychoemocjonalnych u poszczególnych uczniów, opracowanie planu wspierania i pomocy dla takich uczniów.
- b. Szczególne wspieranie projektów profilaktycznych realizowanych przez młodzież.

- c. Reagowanie w sytuacjach kryzysowych, np. przemoc rówieśnicza, przemocy w rodzinie.
- d. Przeciwdziałanie agresji i przemocy w środowisku szkolnym i pozaszkolnym, elementy edukacji medialnej.
- e. Realizacja Polityki ochrony małoletnich przed krzywdzeniem
- f. Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu.
- g. Wykorzystywanie dostępnych w bibliotece pozycji literatury fachowej, filmów i innych pomocy dydaktycznych.
- h. Zajęcia wychowania do życia w rodzinie.
- i. Promocja zasad bezpiecznego wypoczynku.
- j. Promocja zasad bezpieczeństwa i higieny pracy oraz udzielania pierwszej pomocy.
- k. Udział w zajęciach proponowanych przez wyższe uczelnie (np. Warszawski Uniwersytet Medyczny).
- l. Kształtowanie umiejętności zaspokajanie swoich potrzeb z poszanowaniem granic własnych i innych osób.
- m. Rozwijanie świadomego i odpowiedzialnego korzystania z potencjału osobistego.

IV.9. Wyposażenie uczniów w umiejętności samodzielnego zdobywania oraz krytycznego selekcjonowania wiedzy i posługiwania się nią, świadomego korzystania ze współczesnych środków przekazu, rozwijania zainteresowań i uzdolnień.

- a. Zachęcanie uczniów do samodzielnego zdobywania informacji i kształtowanie umiejętności oceny ich wiarygodności oraz selekcjonowania w trakcie edukacji przedmiotowej.
- b. Edukacja medialna – kształtowanie postawy świadomego odbioru i odpowiedzialnego wykorzystania informacji dostępnych za pomocą mediów, również społecznościowych; podnoszenie poziomu świadomości procesów komunikacyjnych w świecie realnym i wirtualnym.
- c. Współpraca z redakcją radiowęzła szkolnego.
- d. Promowanie wśród uczniów i rodziców korzystania z zasobów biblioteki szkolnej (książki, prasa, multimedia) oraz kącika multimedialnego w bibliotece szkolnej – lekcje biblioteczne oraz konkursy czytelnicze i literackie.
- e. Działalność kół zainteresowań i kół przedmiotowych.

IV.10. Przygotowanie uczniów do wyboru zawodu i drogi dalszego kształcenia.

- a. Prowadzenie działań zgodnych ze Szkolnym Programem Doradztwa Zawodowego.

- b. Rozpoznawanie indywidualnych potrzeb rozwojowych i edukacyjnych uczniów w zakresie doradztwa zawodowego.
- c. Współpraca z instytucjami działającymi na rzecz doradztwa zawodowego – m.in. WCIES, Biuro Edukacji m.st. Warszawy, Urząd Pracy oraz doradcami metodycznymi.
- d. Prowadzenie zajęć związanych ze zdobywaniem wiedzy i umiejętności niezbędnych do poznawania siebie, własnych predyspozycji zawodowych, rynku pracy i zasad nim rządzących, rynku edukacyjnego, a także zaplanowanie własnej kariery edukacyjnej i zawodowej.
- e. Preorientacja zawodowa.
- f. Zapoznanie z ofertą edukacyjną uczelni wyższych.
- g. Współpraca z rodzicami i nauczycielami w realizacji powyższych zadań.

V. DIAGNOZA PROBLEMÓW ŚRODOWISKA IX Liceum Ogólnokształcącego dla potrzeb działań profilaktycznych

Spośród wszystkich faz rozwojowych okres dojrzewania stanowi szczególną fazę w życiu człowieka. Z perspektywy psychospołecznej właśnie wtedy dokonują się najważniejsze zmiany w zakresie obrazu siebie i społecznej percepcji jednostki, formowane są nowe wzorce relacji interpersonalnych, gwałtownie wzrasta liczba nowych doświadczeń osobistych i społecznych, rozwijane są umiejętności pozwalające na kształtowanie się poczucia własnej kompetencji. Tempo oraz sposoby osiągania celów rozwojowych zależą zarówno od samego nastolatka jak i od osób, z którymi się kontaktuje. Okres dojrzewania nie jest więc biernym oczekiwaniem na dorosłość i dojrzałość. Wręcz przeciwnie – w tej fazie życia ludzie są bardzo aktywni, eksperymentują z nowymi zachowaniami, poszukują nowych ról, nabywają nowych doświadczeń, a tym samym pojawiają się w ich życiu nowe prawa i obowiązki, nowe potrzeby i oczekiwania, nowe zadania do spełnienia. W procesie tym niezwykle ważną rolę odgrywają znaczące osoby dorosłe, a zwłaszcza rodzice i nauczyciele (Z. Gaś 1997)².

V.1. Wstęp: czynniki chroniące i czynniki ryzyka, charakter i problematyka okresu dojrzewania

V.1.1. W wyniku czynności diagnostycznych (patrz II. Wstęp) rozpoznano występowanie następujących **czynników chroniących**:

- a) rozwijanie więzi rodzinnych,
- b) rozwijanie zainteresowań edukacją i rozwojem osobistym,
- c) podnoszenie poziomu samowiedzy i samoakceptacji młodzieży,
- d) świadomość i poszanowanie norm i wartości,
- e) rozwijanie poczucia przynależności do grup społecznych.

V.1.2. Do **czynników ryzyka** występujących w społeczności IX Liceum Ogólnokształcącego zaliczyć należy:

- a) problemy związane z deficytami w obszarze kształtowania tożsamości i adekwatnej samooceny,

² Gaś Z. (1997) Zapobieganie uzależnieniom uczniów: publikacja dla pracowników oświaty, CMPPP, Warszawa

- b) trudności wynikające z niezaspokożenia potrzeb psychospołecznych (miłości, akceptacji, przynależności, uznania, poczucia bezpieczeństwa itd.),
- c) kłopoty rodzinne (przemoc, uzależnienia, sieroctwo, niedostatek itp.),
- d) przewlekłe problemy zdrowotne (psychiczne, somatyczne),
- e) nadmierny, przewlekły stres związany m.in. ze stawianiem sobie bardzo wysokich wymagań związanych z osiąganiem celów edukacyjnych
- f) kontakt z przemocą (domową, rówieśniczą, internetową),
- g) kontakt ze środkami psychoaktywnymi (nikotyna, alkohol, narkotyki),
- h) możliwość rozwoju uzależnień behawioralnych (np. uzależnienie od komputera/ telefonu komórkowego, pracobolizm).
- i) niski poziom kompetencji społeczno-emocjonalnych

V.2. Diagnoza problemów a potrzeby uczniów

PROBLEMY MŁODZIEŻY	POTRZEBY ZWIĄZANE Z ISTNIENIEM TYCH PROBLEMÓW
1. Problemy okresu dojrzewania: - biologiczne, np. zmiany w wyglądzie, - społeczne, np. trudności w nawiązywaniu kontaktów, spełnianiu oczekiwań otoczenia - psychiczne, np. wahania nastroju, - prawne, np. brak znajomości reguł określających odpowiedzialność za własne postępowanie.	- potrzeba samoakceptacji, - potrzeba pozytywnego obrazu własnej osoby, - potrzeba rzetelnej informacji na temat psychofizycznych aspektów procesu dojrzewania, - potrzeba znajomości zagadnień z zakresu odpowiedzialności karnej nieletnich i młodocianych.
2. Problemy zdrowotne: - zaburzenia odżywiania, - alergie, - choroby metaboliczne,	- potrzeba konstruktywnych wzorców zdrowotnych w rodzinie, szkole i mediach, - potrzeba rozpoznawania sytuacji, w których niezbędna jest pomoc lekarska,

- zaburzenia i choroby psychiczne, - niepełnosprawność ruchowa, - nikotynizm, alkoholizm, narkomania, lekomania.	- potrzeba rzetelnej wiedzy o zagrożeniach i eliminowanie mitów związanych z uzależnieniem, - potrzeba posiadania umiejętności asertywnych.
3. Problemy związane z procesem kształtowania tożsamości i rozszerzania autonomii: - konflikty z rodzicami, - kontestowanie szkoły jako systemu, - kwestionowanie wartości wzorców promowanych w świecie dorosłych, - kwestionowanie autorytetów, - skłonność do przeżywania stanów lękowych, - niska odporność na stresy, - problemy adaptacyjne w nowym środowisku.	- potrzeba autonomii i samodzielności, - potrzeba osiągnięć, - potrzeba skuteczności własnych działań, - potrzeba konstruktywnych wzorców i autorytetów, - potrzeba satysfakcji, miłości oraz radości w życiu, - potrzeba akceptacji.
5. Problemy związane z silną dynamiką procesów rozwojowych oraz deficytami umiejętności emocjonalno-społecznych: - trudności w zakresie regulacji emocji; - niedostatki umiejętności nawiązywania/podtrzymywania bliskich kontaktów, - błędy w komunikowaniu się, - konsekwencje obarczenia problemami rodzinnymi;	- potrzeba rozpoznawania, nazywania i zaspokajania potrzeb osobistych, niezwiązanych z oczekiwaniami otoczenia, - potrzeba samokontroli w zakresie przeżywania i wyrażania emocji, - potrzeba kontroli poznawczej nad działaniem mechanizmów intrapsychicznych, - potrzeba równowagi między kontrolą i samokontrolą a rezygnacją z kontrolowania siebie i otoczenia, - potrzeba bezpieczeństwa, - potrzeba budowania i potwierdzania własnej wartości,

- skutki doświadczania różnych form przemocy, także w przestrzeni wirtualnej.	- potrzeba bliskości i budowania trwałych, głębokich relacji rówieśniczych, - potrzeba podejmowania nowych ról społecznych, - potrzeba aprobaty społecznej.
6. Problemy tkwiące w środowisku: - problemy i dysfunkcje rodzinne, - adaptacyjno-integracyjne w nowym środowisku szkolnym, - kontakt ze zjawiskiem cyberprzemocy, - problemy w nauce, - niedostatek ekonomiczny, - patologia rodziny, uzależnienia.	- potrzeba bezpieczeństwa i akceptacji w relacjach z bliskimi osobami, - potrzeba otrzymywania wsparcia i opieki, - potrzeba aprobaty społecznej, - potrzeba niezależności i samostanowienia, - potrzeba rozwoju osobistego i samorealizacji.

VI. ZADANIA ZWIĄZANE Z REALIZACJĄ POSZCZEGÓLNYCH CELÓW PROGRAMU W OBSZARZE PROFILAKTYCZNYM

VI.1. DZIAŁANIA PROFILAKTYCZNE SKIEROWANE DO MŁODZIEŻY

VI.1.1. DZIAŁANIA O CHARAKTERZE OGÓLNYM:

- a. Zapoznanie uczniów z obowiązującymi regulaminami (Statut, program wychowawczo-profilaktyczny, polityką ochrony małoletnich przed krzywdzeniem, zasady udzielania pomocy materialnej);
- b. Tworzenie bezpiecznego środowiska wychowawczego szkoły – wzajemne życzliwe i podmiotowe traktowanie, stanowienie i egzekwowanie jasnych norm współżycia społeczności szkolnej;
- c. Propagowanie zdrowego stylu życia – włączanie treści związanych z profilaktyką uzależnień i zaburzeń psychicznych w proces wychowawczy i dydaktyczny, projekty o charakterze edukacyjno-profilaktycznym, zachęcanie młodzieży do zachowania równowagi między aktywnością intelektualną i fizyczną, stwarzanie okazji dla rozwoju w obu tych obszarach;
- d. Rozpoznawanie zachowań ryzykownych – współpraca między dyrekcją, nauczycielami, wychowawcami i zespołem opieki psychologiczno-pedagogicznej we wczesnym rozpoznawaniu problemów młodzieży, zachęcanie jej do korzystania z pomocy specjalistów;
- e. Diagnozowanie potrzeb materialnych – gromadzenie i rozpowszechnianie informacji na temat możliwości uzyskania pomocy materialnej, przyjmowanie wniosków o stypendia i zapomogi.

VI.1.2. DZIAŁANIA ZORIENTOWANE NA OSOBĘ I WSPIERANIE JEJ ROZWOJU:

- a. Wprowadzanie problematyki samoświadomości i umiejętności konstruktywnego regulowania emocji;
- b. Dostarczanie wiedzy na temat różnych aspektów stresu;
- c. Uczenie umiejętności zapobiegania nadmiernemu stresowi oraz konstruktywnych metod radzenia sobie z nim;
- d. Podnoszenie umiejętności kształtowania poczucia własnej wartości;
- e. Kierowanie uwagi młodzieży na konieczność zachowania równowagi pomiędzy wysiłkiem i wypoczynkiem.

VI.1.3. DZIAŁANIA ZORIENTOWANE NA KSZTAŁTOWANIE WŁAŚCIWEJ POSTAWY ŻYCIOWEJ:

- a. Stwarzanie okazji i zachęcanie do refleksji nad problematyką wyboru stylu życia;
- b. Praca nad świadomym wyborem realizowanych wartości;
- c. Motywowanie do szukania sposobów na życie zgodne z osobistą hierarchią wartości;
- d. Umożliwianie młodym ludziom podejmowania autonomicznych decyzji i ponoszenia ich konsekwencji;
- e. Prezentacja alternatywnych wzorców osobowych i wzorców postępowania zgodnych z promowanymi przez szkołę wartościami.
- f. Uwrażliwienie na konieczność poszanowania godności drugiego człowieka i nieczynienia mu krzywdy.

VI.1.4. KSZTAŁTOWANIE UMIEJĘTNOŚCI WSPÓŁŻYCIA Z LUDŹMI W PRZESTRZENI REALNEJ I WIRTUALNEJ:

- a. Rozwijanie kompetencji społeczno-emocjonalnych
- b. Motywowanie do nawiązywania i rozwijania bliskich więzi rówieśniczych;
- c. Kształtowanie postawy tolerancji wobec inności;
- d. Uczenie zachowywania równowagi między rywalizacją a współpracą;
- e. Doskonalenie umiejętności odpowiedzialnego i bezpiecznego korzystania z mediów elektronicznych;
- f. Rozwijanie świadomości znaczenia własnych zachowań w przestrzeni wirtualnej oraz zagrożeń z nimi związanych;
- g. Kształtowanie umiejętności rozpoznawania własnych i cudzych zachowań wirtualnych jako towarzyszących doświadczaniu lub wyrządzaniu przemocy;
- h. Przeciwdziałanie przemocy interpersonalnej, szczególnie przemocy psychicznej.

VI.1.5. DZIAŁANIA ALTERNATYWNE:

- a. Praca w organizacjach działających w szkole;
- b. Zajęcia sportowe;
- c. Zajęcia pozalekcyjne;
- d. Udział w organizacji imprez szkolnych;
- e. Udział w konkursach i olimpiadach przedmiotowych;

- f. Udział w działaniach wolontariackich.

VI.2. DZIAŁANIA PROFILAKTYCZNE SKIEROWANE DO RODZICÓW

VI.2.1. INFORMOWANIE RODZICÓW O FUNKCJONOWANIU DZIECKA W SZKOLE

- a. Informowanie o wynikach w nauce i zachowaniu uczniów na zebraniach rodzicielskich.
- b. Indywidualne spotkania rodziców z wychowawcą.
- c. Indywidualne spotkania rodziców z pedagogiem i psychologiem.
- d. Informacja dla rodziców o ewentualnych przewidywanych rocznych ocenach niedostatecznych.
- e. Indywidualne rozmowy rodziców z dyrektorem szkoły.

VI.2.2. WSPÓŁPRACA Z RODZICAMI

- a. Przekazywanie przez rodziców informacji o stanie zdrowia (także kondycji psychicznej) ucznia/uczenicy wychowawcy i/lub pielęgniarkę, zespołowi pomocy psychologiczno-pedagogicznej.
- b. W przypadku nieobecności ucznia/uczenicy (szczególnie, gdy przedłuża się i trwa powyżej 5 dni) zaleca się poinformowanie wychowawcy o przyczynach absencji.
- c. Jeśli z dzieckiem lub w jego otoczeniu dzieje się coś, co może wpływać na jego sytuację psychofizyczną w szkole (np. udział w zawodach sportowych, ciężka choroba kogoś bliskiego) zalecane jak najszybsze skontaktowanie się z wychowawcą.
- d. W przypadku ucznia/uczenicy przejawiających jakieś nasilone problemy zdrowotne lub wychowawcze, rodzice wraz z wychowawcą ustalają zakres i formy udziału ucznia/uczenicy w dodatkowych aktywnościach klasy (wyjścia, wycieczki).
- e. Pomoc w organizacji studniówki.
- f. Rada Rodziców systematycznie współpracuje z organami szkoły. i wspiera realizację szkolnych projektów edukacyjnych.

VI.2.3. PEDAGOGIZACJA RODZICÓW

- a. Spotkania ze specjalistami zajmującymi się profilaktyką i rozwojem młodzieży.
- b. Spotkania z pedagogami, psychologami.
- c. Pomoc we wstępnej diagnozie problemów ucznia/uczenicy i jego rodziny.

VI.3. DZIAŁANIA SKIEROWANE DO NAUCZYCIELI

VI.3.1 NAUCZYCIELE STALE POSZERZAJĄ SWOJĄ WIEDZĘ I UMIEJĘTNOŚCI WYCHOWAWCZE I PODEJMOWANIA DZIAŁAŃ PROFILAKTYCZNYCH.

- a. uczestniczą w kursach i szkoleniach.
- b. czytają artykuły z tego zakresu
- c. uczestniczą w wewnątrzszkolnym doskonaleniu zawodowym
- d. prowadzą interwizje dotyczące swojej pracy

VI.3.2 NAUCZYCIELE STARAJĄ SIĘ DBAĆ O SWOJĄ KONDYCJĘ PSYCHOFIZYCZNĄ

- a. współpracują ze sobą, aby pomagać sobie nawzajem.
- b. Dostrzegają i doceniają efekty pracy innych nauczycieli.

VI.3.3 NAUCZYCIELE ROZWIJAJĄ SWOJE UMIEJĘTNOŚCI CYFROWE

- a. Podnoszą kompetencje cyfrowe – systematycznie poszerzają wiedzę w zakresie nowoczesnych technologii, w tym podstaw działania narzędzi opartych na sztucznej inteligencji, oraz zasad ich etycznego i bezpiecznego stosowania.
- b. Wdrażają nowe rozwiązania w praktyce dydaktycznej – stopniowo wprowadzają narzędzia cyfrowe i rozwiązania AI do procesu nauczania, z uwzględnieniem ich dostosowania do potrzeb i możliwości uczniów.
- c. Współpracują w środowisku nauczycielskim – dzielą się doświadczeniami, dobrymi praktykami i rekomendowanymi narzędziami w ramach zespołów przedmiotowych oraz rad pedagogicznych.
- d. Integrują wykorzystywane rozwiązania z realizacją podstawy programowej – wykorzystują technologie w celu personalizacji procesu kształcenia, wspierania rozwoju kompetencji cyfrowych uczniów oraz realizacji projektów interdyscyplinarnych.
- e. Ewaluuje i doskonali swoje działania – monitorują efekty stosowania nowoczesnych technologii, gromadzą opinie oraz podejmują działania doskonalące w oparciu o uzyskane wnioski.

VII. PROFILAKTYKA PIERWSZO I DRUGORZĘDOWA

W działaniach swych koncentrujemy się na:

- **profilaktyce pierwszorzędowej**– opartej na **wzmacnianiu czynników chroniących**; mającej na celu promocję zdrowia i zapobieganie pojawianiu się problemów związanych z zachowaniami destrukcyjnymi, kierowanej do całej społeczności uczniowskiej, a także do nauczycieli i innych pracowników szkoły oraz do rodziców uczniów,
- **profilaktyce drugorzędowej** – opartej na **osłabianiu czynników ryzyka**; kierowanej do uczniów o wysokim ryzyku dysfunkcyjności, pomagającej im w redukcji tego ryzyka. Tę formę profilaktyki będą realizować przede wszystkim specjaliści zatrudnieni w szkole i współpracujący z nią.

VII.1. Zadania szkoły w zakresie profilaktyki pierwszorzędowej – wzmacniania czynników chroniących

W IX Liceum Ogólnokształcącym szczególny nacisk kładzie się na jak najwcześniejsze zapobieganie czynnikom destrukcyjnym, jak również duży nacisk kładzie się na rozwijanie czynników chroniących (patrz **V.1.1.**). Ich wzmacnianie jest jednym z ważniejszych aspektów realizacji szkolnego programu wychowawczo-profilaktycznego. Odbywa się ono na drodze następujących działań:

VII.1.1. ROZWIJANIE WIĘZI RODZINNYCH

1. Organizacja zajęć wychowawczych m.in. dotyczący relacji między rodzicami a dorastającymi dziećmi.
2. Organizowanie dla rodziców spotkań ze specjalistami (w miarę potrzeb).
3. Zachęcanie uczniów do uczestnictwa w lekcjach wychowania do życia w rodzinie.
4. Wspieranie rodzin, które przeżywają trudności odbijające się na funkcjonowaniu ucznia/uczennicy.
5. Zachęcanie do korzystania przez rodziców z pomocy psychologiczno-pedagogicznej.

VII.1.2. ROZWIJANIE ZAINTERESOWAŃ EDUKACJĄ I ROZWOJEM OSOBISTYM

1. Zachęcanie młodzieży do udziału w konkursach przedmiotowych, sportowych i artystycznych.
2. Nagradzanie i eksponowanie uczniów osiągających bardzo dobre wyniki w nauce, olimpiadach i konkursach.

3. Działalność kół przedmiotowych i kół zainteresowań.
4. Oceny celujące dla uczniów biorących udział w olimpiadach i konkursach.
5. Zajęcia w oddziałach z pedagogiem lub psychologiem szkolnym.
6. Doradztwo zawodowe.
7. Spotkania z absolwentami szkoły, studentami.
8. Kierowanie wniosków Rady Pedagogicznej o stypendium Prezesa Rady Ministrów.
9. Umożliwienie młodzieży podejmowanie odpowiedzialności za prowadzenia różnych działań na rzecz szkoły i społeczności uczniowskiej.
10. Organizowanie zajęć sprzyjających rozwojowi osobistemu (np. koło teatralne, tworzenie scenariuszy filmów i przedstawień teatralnych).
11. Organizowanie zajęć pozalekcyjnych w ramach szkolnego klubu sportowego (SKS).
12. Organizacja sportowych rozgrywek międzyoddziałowych.

VII.1.3. PODNOSZENIE POZIOMU SAMOWIEDZY I SAMOAKCEPTACJI MŁODZIEŻY

1. Zachęcanie młodzieży do refleksji na temat motywacji swoich zachowań.
2. Funkcjonowanie spójnego i czytelnego systemu norm i zasad oraz egzekwowanie ich przestrzegania.
3. Promowanie zachowań służących wszechstronnemu rozwojowi jednostki.

VII.1.4. ŚWIADOMOŚĆ I POSZANOWANIE NORM I WARTOŚCI

1. Zapoznanie uczniów ze Statutem Szkoły, programem wychowawczo-profilaktycznym, regulaminem przyznawania pomocy materialnej.
2. Dyskusje na godzinach wychowawczych o znaczeniu statutu i regulaminów.
3. Stwarzanie okazji do podejmowania prób realizacji własnych potrzeb w zgodzie z normami społecznymi i zachęcanie do refleksji na ten temat.
4. Godziny wychowawcze, których tematyka dotyczy praw człowieka, dzieci, młodzieży.
5. Wyróżnianie uczniów za pracę na rzecz innych.

VII.1.5. ROZWIJANIE POCZUCIA PRZYNALEŻNOŚCI DO GRUP SPOŁECZNYCH

1. Działalność Samorządu Uczniowskiego.

2. Nagradzanie uczniów pracujących społecznie.
3. Praca w wolontariacie.
4. Propagowanie zajęć alternatywnych.
5. Udział w projektach oddziaływych i międzyoddziaływych.

VII.1.6. Przykładowe formy działań w ramach profilaktyki pierwszorzędowej:

- **projekty** – są to działania, które wykonują sami uczniowie przejmując odpowiedzialność za formę i treść przekazywanych informacji. Najważniejszym elementem tych działań jest sposób ich realizacji: młodzi ludzie przygotowują i opracowują tematy dla swoich kolegów, robiąc to na swój własny sposób, posługując się właściwymi sobie sposobami przekazu i komunikacji;
- **zajęcia alternatywne** – stwarzanie możliwości realizowania ważnych potrzeb rozwojowych poprzez pozytywną działalność (np. sport, turystykę, działalność społeczną, naukową, charytatywną);
- **zajęcia warsztatowe** – działania te mają nauczyć umiejętności radzenia sobie z problemami lub pomóc w nabyciu kompetencji niezbędnych do realizacji zadań zarówno rozwojowych, jak i związanych z wymogami życia społecznego, szkolnego i przygotowaniem do przyszłego zawodu.

VII.2. ZADANIA SZKOŁY W ZAKRESIE PROFILAKTYKI DRUGORZĘDOWEJ – osłabiania czynników ryzyka

Profilaktyka drugorzędowa adresowana jest do grup uczniów o wysokim ryzyku dysfunkcjonalności, u których występują liczne lub poważne problemy osobiste, rodzinne, szkolne, a wobec których działania informacyjne i edukacyjne już nie wystarczają. Niezbędna staje się głębsza interwencja poprzedzona specjalistyczną diagnozą pozwalającą określić stopień zagrożenia oraz charakter i głębokość problemów psychologicznych, rodzinnych czy szkolnych.

Celem tej profilaktyki jest umożliwienie młodzieży wycofania się z ryzykownych zachowań poprzez minimalizowanie oddziaływania czynników ryzyka (patrz V.1.2.)

Do grupy „wysokiego ryzyka” zaliczamy osoby, które:

- a) w swoim zachowaniu ujawniają następujące symptomy:

- obniżenie wyników nauczania niezwiązane z okresem adaptacji do nowej szkoły/klasy,
 - kłopoty zdrowotne – somatyczne (długotrwałe i/lub ciężkie choroby),
 - trudności emocjonalne i zachowania nieadekwatne wobec sytuacji,
 - objawy zaburzeń psychicznych, m.in. zwiększony poziom lęku w związku sytuacją pandemii,
 - problemy rodzinne,
 - zachowania agresywne, posługiwanie się wulgaryzmami,
 - nieobecności nieusprawiedliwione,
 - samookaleczenia, próby samobójcze,
 - eksperymenty ze środkami odurzającymi,
- b) doświadczyły przemocy fizycznej lub psychicznej,
 - c) doświadczyły przez dłuższy czas bólu fizycznego (choroby, urazy),
 - d) wychowywane są w rodzinach dysfunkcyjnych,
 - e) żyją w złych warunkach ekonomicznych.

W przypadku stwierdzenia zachowań niepokojących i/lub nagannych (na podstawie rozmowy z wychowawcą) pedagog, psycholog lub dyrektor szkoły (ewentualnie wspólnie) podejmują działania zmierzające do zminimalizowania ich skutków, przewyciężania zachowań destrukcyjnych i obniżenia prawdopodobieństwa wystąpienia ich w przyszłości (tzw. profilaktyka objawowa).

W ramach wczesnej interwencji bezpośrednie działania prowadzą:

- a) pedagog i psycholog szkolny (indywidualne rozmowy, współpraca z rodziną i z wychowawcą klasy, kierowane do specjalistycznych poradni),
- b) nauczyciel-wychowawca i/lub nauczyciel przedmiotu,
- c) dyrektor,
- d) profesjonaliści (pracownicy instytucji działających na rzecz dzieci i rodziny):

- poradnie psychologiczno-pedagogiczna,
 - poradnie zdrowia psychicznego,
 - poradnie uzależnień.
- e) grupa rówieśnicza (pomoc w nauce, wsparcie itp.),

VIII. FORMY WSPÓŁPRACY Z RODZICAMI W ROZWIĄZYWANIU PROBLEMÓW MŁODZIEŻY

Szkoła współpracuje z rodzicami w realizacji działań wychowawczych i profilaktycznych.

- a. **Zbiorowe formy współpracy** – spotkania, tzw. zebrania z rodzicami (dotyczą przekazania informacji o osiągnięciach uczniów w nauce i zachowaniu oraz spotkania poświęcone pedagogizacji rodziców (dotyczące problemów wychowania i profilaktyki), a także spotkania rodziców z dyrektorem szkoły.
- b. **Indywidualne formy współpracy (stanowią uzupełnienie i wzbogacają kontakty zbiorowe)** – konsultacje rodziców z wychowawcą, nauczycielem przedmiotu, pedagogiem, psychologiem, dyrektorem (preferowany sposób kontaktu: spotkanie w szkole i rozmowa).

IX. PROCEDURY POMOCOWE I INTERWENCYJNE

Uczniowie IX Liceum Ogólnokształcącego otoczeni są opieką psychologiczno-pedagogiczną, której elementem jest monitorowanie ich kondycji psychofizycznej. Pedagog i psycholog podejmują działania diagnostyczne i wspierające wobec uczniów, których dotyczą następujące (i pokrewne) problemy:

- a) rozpoczęcie nauki w IX Liceum w ciągu roku szkolnego lub w drugiej klasie, powrót do szkoły po długiej nieobecności (np. z powodu pobytu w szpitalu), powtarzanie klasy,
- b) niepełnosprawność lub choroby przewlekłe,
- c) konieczność codziennego funkcjonowania poza środowiskiem rodzinnym, poza miejscem stałego zamieszkania,
- d) ciężkie/przewlekłe choroby rodziców/rodzeństwa,
- e) deficyty w dziedzinie radzenia sobie w sytuacjach, które dla większości innych uczniów nie są problemem,
- f) silne nastawienie na rywalizację,
- g) wysoka absencja – również usprawiedliwiona, także z powodu przewlekłych chorób,

- h) hiperaktywność (deficyty snu, widoczne zmęczenie, ale także intensywna praca zarobkowa, nadodpowiedzialność w sytuacjach zadaniowych),
- i) spadek motywacji do nauki i innych aktywności,
- j) radykalne zmiany w wyglądzie, ale także wygląd wyraźnie odbiegający od „normy szkolnej/klasowej”,
- k) częsty udział w konfliktach interpersonalnych,
- l) silne negatywne reakcje otoczenia,
- m) nadodpowiedzialność w kwestiach rodzinnych (intensywna opieka nad młodszym rodzeństwem, większe od przeciętnego obciążenie obowiązkami domowymi),
- n) brak kontaktu wirtualnego/telefonicznego w okresie nauczania zdalnego – niepodejmowanie takiego kontaktu lub wycofywanie się z niego:
 - nieuzgodnione z wychowawcą/specjalistą nieużywanie kamery,
 - brak reakcji na kontakt wirtualny/telefoniczny ze strony wychowawcy/nauczyciela/specjalisty,
 - W przypadku nauczania zdalnego trwającego dłużej niż 2 tygodnie – widoczne trudności wynikające z konieczności przystosowania się do alternatywnych metod nauczania,
 - inne zachowania mogące świadczyć o przeżywanych przez ucznia/uczennicę trudnościach w korzystaniu z nauczania zdalnego,
 - zgłaszane przez rodzica problemy ucznia/uczennicy: emocjonalne, rodzinne, innego rodzaju.

IX.1. Uczniowie kierowani są do pedagoga/psychologa szkolnego przez:

- a) nauczycieli-wychowawców,
- b) nauczycieli przedmiotowych,
- c) dyrektora,
- d) pielęgniarkę,
- e) innych pracowników IX LO.

IX.1.1 PROCEDURA SPECJALNA W OKRESIE NAUCZANIA ZDALNEGO

1. Przed rozpoczęciem nauczania zdalnego (lub na jego początku, jeśli zawieszenie zajęć stacjonarnych miało charakter nagły) wychowawca przeprowadza rozeznanie w kwestii możliwości korzystania przez uczniów z nauczania zdalnego (np. przeprowadza ankietę na temat dostępności sprzętu i możliwości transmisji obrazu przez poszczególnych uczniów); szkoła w miarę swoich możliwości udziela pomocy uczniom, którzy mają ograniczone możliwości w tym zakresie.
2. Nauczyciel, który w okresie nauczania zdalnego zauważył u ucznia/uczennicy zachowania opisane w punkcie IX. n) niezwłocznie zgłasza ten fakt wychowawcy i/lub specjaliście. W miarę możliwości podejmuje też własne działania motywujące ucznia/uczennicę do kontaktu.
3. Wychowawca kontaktuje się z rodzicami ucznia/uczennicy i wstępnie rozpoznaje charakter jego problemu (techniczny, psychologiczny, finansowy lub inny). W miarę możliwości podejmuje działania motywujące ucznia/uczennicę do kontaktu ze szkołą. Jeśli nie przynoszą one oczekiwanych rezultatów, niezwłocznie powiadamia o tym Dyрекcję oraz specjalistę.
4. Specjalista podejmuje działania zmierzające do kontaktu z uczniem i/lub jego rodziną w celu diagnozy problemu i zaplanowania działań pomocowych dla ucznia/uczennicy i/lub jego rodziny.

IX.2. Pedagog i psycholog prowadzą działania polegające na:

- a) diagnozie sytuacji psychospołecznej ucznia/uczennicy,
- b) wsparciu emocjonalnym i pomocy w znalezieniu metod rozwiązania problemów,
- c) udzielaniu porad i konsultacji,
- d) kierowaniu po dalszą pomoc do innych specjalistów.

IX.3. Procedury szczegółowe w nagłych przypadkach

IX.3.1. W przypadku uzyskania informacji, że uczeń/uczennica spożywa alkohol lub inne środki w celu wprowadzenia się w stan odurzenia, bądź przejawia inne zachowania świadczące o demoralizacji należy:

- a) Jeśli uczeń/uczennica ma mniej niż 18 lat – natychmiast wezwać rodziców.
- b) Przekazać uzyskane informacje wychowawcy klasy.
- c) Wychowawca informuje o fakcie pedagoga lub psychologa szkolnego i dyrektora szkoły,

- d) Wychowawca wzywa do szkoły rodziców (prawnych opiekunów) ucznia/uczenicy i przekazuje im uzyskaną informację. Przeprowadza rozmowę z rodzicami, a także rozmowę z uczniem w obecności rodziców.
- e) W przypadku potwierdzenia informacji, zobowiązuje ucznia/uczenicę do zaniechania negatywnego postępowania, rodziców do szczególnego nadzoru nad dzieckiem.
- f) W toku interwencji profilaktycznej może zaproponować rodzicom skierowanie dziecka do specjalistycznej placówki i wzięcie przez nie udziału w programie terapeutycznym.
- g) Jeżeli rodzice odmówią współpracy lub nie zechcą stawić się w szkole, a z wiarygodnych źródeł nadal będą napływać informacje o przejawach demoralizacji ich dziecka, szkoła pisemnie powiadamia o zaistniałej sytuacji sąd rodzinny lub Policję (specjalistę ds. nieletnich).
- h) Podobnie, szkoła powiadamia sąd lub Policję, jeżeli wykorzysta wszystkie dostępne jej środki oddziaływań wychowawczych (rozmowa z rodzicami, ostrzeżenie ucznia/uczenicy, spotkania z pedagogiem, psychologiem itp.).

IX.3.2. Jeżeli podejrzewa się, że uczeń/uczenica na terenie szkoły znajduje się pod wpływem środków odurzających bądź alkoholu.

- a) Powiadomić wychowawcę klasy o swoich podejrzeniach.
- b) Odizolować ucznia/uczenicę od reszty klasy, ale ze względów bezpieczeństwa nie pozostawia go samego.
- c) Wzywa osobę lekarza mogącego potwierdzić czy uczeń/uczenica znajduje się pod wpływem środków psychoaktywnych imogącą udzielić uczniowi pomocy medycznej.
- d) Zawiadamia o tym fakcie dyrektora szkoły oraz rodziców (prawnych opiekunów), których zobowiązuje do niezwłocznego odebrania ucznia/uczenicy ze szkoły.
- e) W przypadku, w którym rodzice (opiekunowie) odmówią odebrania dziecka o pozostaniu ucznia/uczenicy w szkole czy przewiezieniu do placówki służby zdrowia albo przekazaniu go do dyspozycji funkcjonariuszom Policji decyduje lekarz, poustaleniu aktualnego stanu zdrowia ucznia/uczenicy i w porozumieniu z dyrektorem szkoły.
- f) Szkoła zawiadamia najbliższą jednostkę Policji, gdy rodzice ucznia/uczenicy będącego pod wpływem substancji psychoaktywnych odmawiają przyścia do szkoły, a uczeń/uczenica zachowuje się agresywnie bądź swoim zachowaniem zagraża zdrowiu lub życiu innych osób.

IX.3.3. Postępowanie w przypadku ujawnienia/znalezienia na terenie szkoły substancji przypominających narkotyk:

- a) Zachowując środki ostrożności, zabezpiecza się ujawnioną substancję przed dostępem osób niepowołanych, a także próbuje (o ile jest to możliwe w ramach działań pedagogicznych) ustalić, do kogo należy znaleziona substancja.
- b) Zawiadamia się o zaistniałym zdarzeniu dyrektora szkoły i wzywa Policję, której przekazuje ujawnioną substancję oraz wszelkie informacje dotyczące szczegółów zdarzenia.

IX.3.4. W sytuacji, w której nauczyciel/pracownik szkoły podejrzewa, że konkretny uczeń/uczennica jest w posiadaniu substancji psychoaktywnych powinien:

- a) Nauczyciel w obecności innej osoby (wychowawcy, pedagoga, dyrektora itp.) ma prawo żądać, aby uczeń/uczennica przekazał/ała mu tę substancję, pokazać zawartość torby szkolnej/plecaka oraz kieszeni ubrania i/lub oddał mu przedmioty, co do których zachodzi podejrzenie, że mają związek z poszukiwaną substancją
- b) Nauczyciel nie ma prawa samodzielnie wykonać czynności przeszukania odzieży ani torby/plecaka ucznia/uczennicy – jest to czynność zastrzeżona wyłącznie dla Policji
- c) O swoich spostrzeżeniach nauczyciel informuje dyrektora szkoły oraz rodziców (opiekunów prawnych) i wzywa ich do osobistego stawiennictwa.
- d) W przypadku, kiedy uczeń/uczennica odmawia oddania substancji, pokazania zawartości torby/plecaka, szkoła wzywa Policję.
- e) Jeżeli uczeń/uczennica dobrowolnie odda substancję, nauczyciel jest zobowiązany zawiadomić Policję, której należy przekazać do analizy zabezpieczoną substancję.
- f) Nauczyciel dokumentuje całe zdarzenie sporządzając jak najbardziej dokładną notatkę, w której zapisuje zarówno ustalenia, jak i swoje spostrzeżenia.

IX.3.6. Podejrzenia zachowania autoagresywnego:

- a) jeśli sytuacja tego wymaga wezwać pogotowie (tel. 999) oraz udzielić pierwszej pomocy zgodnie z zasadami,
- b) poinformować o zdarzeniu pedagoga szkolnego i dyrektora,
- c) wezwać pielęgniarkę, pedagoga,
- d) poprosić rodziców o natychmiastowy kontakt ze szkołą,
- e) umówić spotkanie „trójkąta” (rodzic+wychowawca+pedagog/psycholog),
- f) zachować zasadę dyskrecji.

IX.3.7. Postępowanie w przypadku przyjęcia zgłoszenia, że uczeń/uczennica jest ofiarą przemocy
postępowanie zgodnie z procedurą opisaną w Polityce ochrony małoletnich przed krzywdzeniem

X. INSTYTUCJE WSPIERAJĄCE SZKOŁĘ W DZIAŁANIACH PROFILAKTYCZNYCH

NAZWA INSTYTUCJI	Adres www
PORADNIA PSYCHOLOGICZNO-PEDAGOGICZNA nr 11 Aleje Jerozolimskie 30 lok. 5	poradnia11.waw.pl
REFERAT PROFILAKTYKI STRAŻY MIEJSKIEJ Młynarska 43/45	strazmiejska.waw.pl/profilaktyka.html
WOJEWÓDZKA STACJA SANITARNO-EPIDEMIOLOGICZNA Żelazna 79	bip.gov.pl/subjects/4510,Wojewódzka+Stacja+Sanitarno-Epidemiologiczna+Warszawa.html
PORADNIA INTERWENCYJNO-KONSULTACYJNA MONAR Hoża 57	monar.org
MŁODZIEŻOWA PORADNIA PROFILAKTYKI I TERAPII „POZA ILUZJĄ” Dąbrowskiego 75a	pozailuzja.pl
OPTA, SPECJALISTYCZNA PORADNIA PROFILAKTYCZNO-TERAPEUTYCZNA DLA DZIECI I MŁODZIEŻY Wiśniowa 56a	optaporadnia.pl

XI. WYKAZ PLACÓWEK UDZIELAJĄCYCH POMOCY OSOBOM Z PROBLEMAMI RODZINNymi I EMOCJONALNYMI

NAZWA PLACÓWKI	Dane kontaktowe
Poradnia Specjalistyczna „MOP” Boryszewska 4	mop.poradnia.pl
Specjalistyczna Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna „TOP” ds. dysfunkcji dzieci i młodzieży Raszyńska 8/10	poradnia-top.pl
Ośrodek ReGeneRacja Tucholska 37	osrodekregeneracja.pl
Stowarzyszenie ASLAN Nowolipie 17	aslan.org.pl
Warszawskie Centrum Pomocy Rodzinie Lipińska 2	wcpr.pl
Centrum Pomocy Społecznej Dzielnicy Śródmieście Konwiktorska 3/5	cps.srodmiescie.warszawa.pl

XII. EWALUACJA PROGRAMU

XII.1. OCZEKIWANE EFEKTY oddziaływań programu wychowawczo-profilaktycznego WIDOCZNE U UCZNIÓW

XII.1.1. W OBSZARZE WYCHOWAWCZYM:

XII.1.1.1. Uczniowie znają:

- a. statut, regulaminy – szkoły, wycieczek, biblioteki, inne
- b. wymagania dotyczące codziennego i galowego stroju szkolnego
- c. obowiązki i prawa ucznia/uczennicy
- d. reguły kultury osobistej i kultury języka obowiązujące na terenie szkoły
- e. wewnątrzszkolny system oceniania
- f. sens i cel uczestniczenia w projektach edukacyjnych, klasowych, akcjach charytatywnych

XII.1.1.2. Uczniowie biorą aktywny udział w:

- a. Budowaniu przyjaznego klimatu w klasie i w szkole
- b. Realizacji przyjętych w programie wartości i norm społecznych (uczciwość, sumienność, odpowiedzialność, pracowitość)
- c. Działaniach pomocowych skierowanych wobec uczniów będących w trudnej sytuacji życiowej i/lub mających problemy z nauką
- d. Konkursach przedmiotowych, sportowych, festiwalach itp.

XII.1.1.3. Uczniowie potrafią:

- a. Korzystać ze współczesnych środków przekazu.
- b. Dokonywać selekcji informacji, przetwarzać i stosować je w zgodzie z promowanymi przez program wartościami.
- c. Podejmować dojrzałe i świadome decyzje i przewidywać ich konsekwencje.
- d. Dbać o swoją kondycję psychofizyczną.

XII.1.2. W OBSZARZE PROFILAKTYCZNYM:

XII.1.2.1. UCZNIOWIE MAJĄ SZEROKĄ WIEDZĘ O:

- a. Problematyce uzależnień,
- b. Wpływie środków odurzających na różne formy aktywności człowieka (nauka, praca, sport),
- c. Związkach między stanem nietrzeźwości a innymi zagrożeniami dla zdrowia,
- d. Szczególnym niebezpieczeństwie łączenia środków chemicznych, leków i alkoholu,
- e. Skutkach prawnych, społecznych i ekonomicznych posiadania i używania środków odurzających,
- f. Alternatywnych możliwościach spędzania czasu wolnego i redukowania napięcia emocjonalnego,
- g. Aktach prawnych regulujących życie szkoły.

XII.1.2.2. ZMIANY W POSTAWACH I ZACHOWANIU. UCZNIOWIE:

- a. Utrzymuje równowagę między dyscypliną a wypoczynkiem,
- b. Rozumie i akceptuje wagę życia uczuciowego, potrafi nazywać i wyrażać uczucia,
- c. Znajduje równowagę między potrzebami osobistymi a interpersonalnymi, jest w dobrej relacji ze sobą i z innymi ludźmi,
- d. Potrafi korzystać ze wsparcia i udzielać go,
- e. Rozumie istotę presji otoczenia i stara się jej przeciwstawić,
- f. Posiada prawidłową motywację do pokonywania trudności,
- g. Zna zasady dobrej komunikacji,
- h. Rozumie, czym jest stres i zna konstruktywne sposoby radzenia sobie z nim,
- i. Poszerza paletę znanych i wykorzystywanych sposobów rozwiązywania konfliktów i osiągania kompromisu,
- j. Rozumie istotę zachowań asertywnych,
- k. Przyjął prawidłową postawę wobec używania środków odurzających.

XII.1.2.3. AKTYWNOŚĆ ALTERNATYWNA UCZNIÓW/UCZENNIC:

- a. Włącza się do realizacji programów profilaktycznych,
- b. Angażuje się w programy wsparcia rówieśniczego i pomocy koleżeńskiej,
- c. Uczestniczy w formach aktywności wykluczających używanie środków odurzających,

- d. Pełni funkcje społeczne w szkole,
- e. Podejmuje działania o charakterze wolontarystycznym.

XII.2. OCZEKIWANE EFEKTY oddziaływań programu wychowawczo-profilaktycznego WIDOCZNE U NAUCZYCIELI

XII.2.1. W obszarze wychowawczym:

- a. Wspierają rozwój ucznia/uczennicy jako jednostki aktywnej i odpowiedzialnej. Kształtują w uczniach postawy uczciwości, sumienności, pracowitości.
- b. Organizują aktywności sprzyjające wyrabianiu postaw patriotycznych, pogłębianiu tożsamości narodowej, krzewieniu tradycji, znajomości osiągnięć polskiej kultury i nauki.
- c. Promują postawę szacunku wobec wartości uniwersalnych, wobec zjawisk kultury europejskiej i światowej wraz z jej różnorodnością, wzmacniają postawę otwartości na odmienność kulturową.
- d. Wspierają uczniów w podejmowaniu świadomych i dojrzałych decyzji, dokonywaniu wyborów istotnych dla życia społecznego; stymulują procesy integracji zespołów klasowych i społeczności szkolnej jako całości; współpracują z rodzinami uczniów.
- e. Kształtują postawę samodzielności i samostanowienia, m.in. poprzez poszerzanie świadomości prawnej.
- f. Otaczają opieką wychowawczą uczniów znajdujących się w trudnych sytuacjach życiowych i posiadających specyficzne potrzeby edukacyjne.
- g. Promują zdrowy styl życia poprzez udział w przedsięwzięciach profilaktycznych i reakcje adekwatne wobec pojawiających się zagrożeń.
- h. Stwarzają sytuacje sprzyjające kształtowaniu u uczniów umiejętności krytycznego podejścia do zdobywanych informacji oraz odpowiedzialnego posługiwania się nimi; organizują aktywności wspierające aspiracje poznawcze uczniów (czytelnictwo, konkursy, koła zainteresowań itp.)
- i. Prowadzą działania zgodne ze Szkolnym Programem Doradztwa Zawodowego

XII.2.2. W obszarze profilaktycznym:

- a. Dostarczają wiedzy związanej z problematyką uzależnień (wykłady, prelekcje, projekty itp.)

- b. Dostarczają wiedzy o alternatywnych możliwościach spędzania czasu wolnego i redukowania napięcia emocjonalnego,
- c. Zapoznają uczniów z aktami prawnymi regulującymi życie szkoły.
- d. Stymulują pozytywne zmiany postaw i poszerzanie umiejętności sprzyjających zdrowiu i ogólnego dobrostanowi uczniów,
- e. Promują, organizują, współprowadzą i/lub prowadzą zajęcia psychoedukacyjne (np. na temat radzenia sobie ze stresem, rozwiązywania konfliktów, asertywności itp.),
- f. Wspierają uczniów w poszukiwaniach alternatywnych sposobów spędzania czasu (udziału w życiu społecznym, wolontariatu itp.).
- g. Rozpoznają sytuacje zagrożenia dla zdrowia psychofizycznego uczniów i adekwatnie na nie reagują, współpracując ze specjalistami zatrudnionymi w szkole oraz instytucjami i organizacjami zewnętrznymi.

XII.3. OCZEKIWANE EFEKTY oddziaływań programu wychowawczo-profilaktycznego WIDOCZNE U RODZICÓW

- a. Rodzice znają i akceptują cele i zadania programu wychowawczo-profilaktycznego.
- b. Posiadają wiedzę o współczesnych zagrożeniach zdrowotnych.
- c. Potrafią rozpoznać u swojego dziecka zachowania zagrażające jego zdrowiu.
- d. Potrafią adekwatnie zareagować na sytuacje związane z ryzykiem utraty zdrowia przez dziecko.
- e. Rodzice mają orientację co do stosowanych w realizacji programu metod i akceptują je.
- f. Rodzice znają efekty programu, zaznajamiani są z efektami procedur ewaluacji.

XII.4. Procedury ewaluacyjne

XII.4.1. Cel ogólny ewaluacji:

Podniesienie efektywności działań programu wychowawczo-profilaktycznego.

XII.4.2. Cel szczegółowy:

Wprowadzenie zmian do kolejnych edycji działań na podstawie wniosków z ewaluacji.